

Palliatieve Hulpverlening Antwerpen vzw

Expert en referentie in palliatieve zorg

Vocht en voeding in de terminale fase

Uw eerste aanspreekpunt
voor palliatieve zorg

03 265 25 31 | www.pha.be | pha@uantwerpen.be

Wanneer een dierbaar iemand in de laatste fase van zijn leven is, heeft hij/zij steeds minder trek in eten en drinken. Het kan voor u als naaste soms moeilijk zijn met deze situatie om te gaan. In deze folder wordt uitgelegd wat er tijdens deze periode in het stervende lichaam gebeurt en hoe u iemand daarbij kan helpen.

Gevoelens van onmacht

U voelt zich misschien door emoties overmand, wanneer u merkt dat uw dierbare niet meer wil eten en drinken. Dat is begrijpelijk en normaal. Eten en drinken zijn tenslotte nodig om te kunnen leven. Iemand te eten geven zien we vaak als teken van goede zorg en liefde. Gezonde eetlust is voor de meesten een bewijs voor een gezond lichaam, maar uw dierbare is niet meer gezond. U probeert uw dierbare te laten eten, maar het helpt niet. Daarom voelen mensen zich soms schuldig of machteloos. Dat kan spanning geven. U verliest de hoop, als u ziet dat uw dierbare achteruit gaat, zonder dat u daaraan iets kunt doen. U kan wel degelijk iets betekenen, aanwezig zijn en een goede mondzorg is essentieel in deze fase. Uw verpleegkundige kan u hierover informeren en tips aanreiken. Zie ook op onze website, folder mondzorg.

Gunstige effecten van niet toedienen van vocht en voeding

U kan het zich misschien moeilijk voorstellen, maar stoppen met het toedienen van vocht en voeding in de terminale fase, heeft vooral gunstige effecten op het welzijn van de stervende persoon. Ook wetenschappelijk onderzoek toont aan dat er een aantal gunstige effecten optreden indien men geen vocht of voeding meer toedient. Hoe vreemd het ook mag klinken, het welbevinden van de terminale of stervende persoon zal verbeteren en angstgevoelens verminderen hierdoor. Minder eten en minder trek hebben in eten is een natuurlijke reactie van het lichaam aan het einde van het leven.

Minder pijn

Wanneer minder vocht wordt ingenomen, droogt het weefsel van het lichaam uit en krimpt het. Bij iemand die kanker heeft, kan de tumor zelf ook in omvang afnemen. De tumor geeft dan minder druk, waardoor de pijn afneemt. Vaak heeft iemand dan ook minder behoefte aan een middel tegen de pijn. Doordat je dierbare niet meer eet of drinkt, kan er een onevenwicht ontstaan in het bloedbeeld. Dit kan het evolueren naar een natuurlijk coma versnellen wat dan weer een positief effect heeft op het comfort van de patiënt.

Minder zwelling

Hoe minder vocht je toedient, hoe minder kans op zwelling in het lichaam. Ook als er vocht in de buik of rond de longen zit, kan dit sterk verminderen. Omdat er daardoor minder druk op de organen ontstaat, zal uw dierbare zich comfortabeler voelen. Ook ademen gaat makkelijker.

De longen

De longen gaan minder slijm produceren, waardoor eventuele benauwdheid afneemt. Uw dierbare kan vrijer en comfortabel ademen. Ook de aanmaak van speeksel vermindert. Dit is vooral aangenaam voor mensen met slikproblemen.

Misselijkheid en braken

Wanneer iemand bijna niets meer eet, vormt het lichaam minder maag- darmsappen met als gevolg minder risico op misselijkheid en braken.

Honger en dorst

Uw dierbare heeft doorgaans geen honger meer. Soms kan hij nog wel dorst hebben, maar dit gevoel verdwijnt meestal na een paar dagen. Het dorstgevoel vermindert door de mond vochtig te houden. (Zie folder mondzorg)

Urineproductie

Omdat er nu minder urine gemaakt wordt, zal de kleur donkerder zijn en de hoeveelheid veel minder. In deze fase heeft uw dierbare geen controle meer hebben over de blaas, hoe minder vocht, hoe minder urineproductie. Op die manier verkleint ook het risico op doorligwonden.

Stervensproces

Als het lichaam aan het sterven is, gaan de organen steeds minder goed werken. De organen houden er langzamerhand mee op. Zo kunnen onder meer het hart, de hersenen, de lever en de nieren hun taken steeds minder goed uitvoeren, de spijsvertering schakelt langzaam uit. Vaak kan het lichaam zelfs geen voedsel meer verteren. Als u vocht en voeding blijft toedienen, kan misselijkheid en braken optreden. Zo laat het lichaam merken dat voeding niet meer nodig is. Dit hoort bij het stervensproces. (Zie ook folder de stervensfasen)

Heeft u nog vragen, aarzel dan niet om in gesprek te gaan met uw betrokken hulpverleners.

Palliatieve Hulpverlening Antwerpen vzw

Expert en referentie in palliatieve zorg

Uw eerste aanspreekpunt
voor palliatieve zorg

03 265 25 31 | www.pha.be | pha@uantwerpen.be

PALLIATIEVE
HULPVERLENING
ANTWERPEN